

VZDĚLÁVACÍ OBLAST – ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Charakteristika vzdělávací oblasti a jednotlivých předmětů

Tato komplexní oblast vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví a dalších témat. Uplatňuje pohled do historie i současnosti a směřuje k dovednostem pro praktický život. Svým široce pojatým syntetickým (integrovaným) obsahem spoluutváří povinné základní vzdělávání na 1. stupni. Vzdělávání v oblasti Člověk a jeho svět rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti; utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy a se složitějšími ději. Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich. Na základě poznání sebe a svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, chápat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Při osvojování poznatků a dovedností ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět se žáci učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Podmínkou úspěšného vzdělávání v dané oblasti je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací při osvojování potřebných dovedností, způsobů jednání a rozhodování. K tomu významně přispívá i osobní příklad učitelů. Propojení této vzdělávací oblasti s reálným životem a s praktickou zkušeností žáků se stává velkou pomocí i ve zvládnutí nových životních situací i nové role školáka, pomáhá jim při nalézání jejich postavení mezi vrstevníky a při upevňování pracovních i režimových návyků.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Člověk a jeho svět** je členěn do pěti tematických okruhů:

- **Místo, kde žijeme**
- **Lidé kolem nás**
- **Lidé a čas**
- **Rozmanitost přírody**
- **Člověk a jeho zdraví**

Součástí vzdělávacího oboru **Člověk a jeho svět** na 1. stupni ZŠ je vyučovací předmět:

PRVOUKA

	1. r.	2. r.	3. r.	4. r.	5. r.	celkem	6. r.	7. r.	8. r.	9. r.	celkem
Hodin. dotace	2	2	2			6					

Učivo prvouky začíná s poznatky a činnostmi, které jsou žákům nejznámější a nejbližší nebo ho od vstupu do školy významně ovlivňují. Postupně s opakováním a rozšiřováním základních tematických okruhů se dochází k tématům obecnějším.

PŘÍRODOVĚDA

	1. r.	2. r.	3. r.	4. r.	5. r.	celkem	6. r.	7. r.	8. r.	9. r.	celkem
Hodin. dotace				2	2	4					

Ve 4. ročníku je veškerá pozornost věnována tematickému okruhu – *Rozmanitost přírody* a v 5. ročníku dále toto téma rozšiřujeme a dále se zabýváme tematickým okruhem – *Člověk a jeho zdraví*

VLASTIVĚDA

	1. r.	2. r.	3. r.	4. r.	5. r.	celkem	6. r.	7. r.	8. r.	9. r.	celkem
Hodin. dotace				2	2	4					

Ve vlastivědě se realizují tři tematické okruhy – *Místo, kde žijeme*, *Lidé kolem nás*, *Lidé a čas*, ve 4. ročníku zaměřené na Českou republiku a v 5. ročníku na Evropu a svět.

Osvojování učiva je založeno na různých činnostech a hrách podporujících tvořivé poznávání, osvojování potřebných dovedností a utváření vztahu k okolnímu světu. Základem je pozorování, pojmenování a porovnávání skutečnosti, její zachycení a hodnocení ve vlastních výtvorech a názorech, sledování životních situací, jejich napodobování a rozvíjení v modelových hrách, výměna zkušeností a zážitků žáků.

Oblast přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- orientaci ve světě informací a k časovému a místním propojování historických, zeměpisných a kulturních informací
- rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech, k pojmenovávání pozorovaných skutečností a k jejich zachycení ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- poznávání a chápání rozdílů mezi lidmi, ke kulturnímu a tolerantnímu chování a jednání na základě společně vytvořených a přijatých nebo obecně uplatňovaných pravidel soužití, k plnění povinností a společných úkolů
- samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci i v méně běžných situacích, k poznávání a ovlivňování své jedinečnosti (možností a limitů)
- utváření ohleduplného vztahu k přírodě i kulturním výtvorům a k hledání možností aktivního uplatnění při jejich ochraně
- přirozenému vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí
- objevování a poznávání všeho, co jej zajímá, co se mu líbí a v čem by v budoucnu mohl uspět

- poznávání podstaty zdraví i příčin nemocí, k upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých

V oblasti Člověk a jeho svět usilujeme o naplňování těchto cílů:

Základní vzdělávání má žákům pomoci utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání. V základním vzdělávání se proto usiluje o naplňování těchto cílů:

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a plnili své povinnosti
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci

Klíčové kompetence rozvíjené v rámci oblasti Člověk a jeho svět:

Kompetence k učení

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

Kompetence k řešení problémů

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

Kompetence komunikativní

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence občanské

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

Kompetence pracovní

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření
- orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

Začlenění průřezových témat:

- OSV** 4. ročník (okruhy č. 6, 7, 9)
 5. ročník (okruhy č. 4, 6,)

Metody a formy výuky umožňující rozvoj klíčových kompetencí v oblasti Člověk a jeho svět:

- skupinová práce
- domácí příprava
- samostatná práce
- hodnocení a sebehodnocení
- zařazování prvků z kritického myšlení
- zařazování prvků z OSV
- práce s informacemi, třídění dat a výsledků
- využívání encyklopedií, videopořadů, PC pokusy

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Předmět: Prvouka
Ročník: 1.

Očekávané výstupy	Učivo	Poznámky
➤ Zná umístění tříd a dalších místností	• Škola, třída, učení	
➤ Respektuje pravidla spoluzití	• Třída ve vyučovací hodině i o přestávce	
➤ Udržuje pořádek	• Pracovní návyky	
➤ Aktivně používá zásady slušného chování a pravidla komunikace mezi lidmi	• Chování ve škole i v jejím okolí	
	• Školní režim	
➤ Pozdraví, poprosí, poděkuje, omluví se, představí se	• Základní společenská pravidla	
➤ Dodržuje pravidla bezpečné chůze po ulici	• Bezpečná cesta ze školy i do školy	
➤ Zná nejbezpečnější a nejkratší trasu domov – škola		
	• Den, dny v týdnu	
	• Rok a roční období	
➤ Poznává časové jednotky	• Datum, kalendář	
➤ Vnímá čas		
➤ Registruje změny v přírodě v závislosti na ročním období	• Podzim	
	• Ptáci stálí a stěhovaví	
	• Podzim v parku a v lese	
	• Podzim na zahradě a v sadu	
	• Ovoce a zelenina	
➤ Provádí pozorování	• Podzim na poli	
	• Stromy jehličnaté a listnaté	
	• Příbuzenské vztahy v rodině	
	• Vztahy mezi členy rodiny	
➤ Ovládá jména členů rodiny	• Jména členů rodiny	
➤ Zdůvodní odlišné role rodinných příslušníků	• Život rodiny	
➤ Pojmenuje základní povinnosti členů rodiny		

➤ Seznámí se se základními podobami a způsoby sdružování lidí	<ul style="list-style-type: none"> • Významné události v rodině • Moje bydliště 	
➤ Uvede místo svého bydliště	<ul style="list-style-type: none"> • Adresa, telefon 	
➤ Ví, jak se v případě problému spojit s pomocí		
	<ul style="list-style-type: none"> • Dům a byt 	
➤ Zjistí kladné a záporné stránky místa svého bydliště	<ul style="list-style-type: none"> • Okolí bydliště 	
➤ Porovná je s ostatními		
➤ Je si vědom jeho specifík		
	<ul style="list-style-type: none"> • Zásady bezpečného chování 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Sexuální zneužívání 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Přichází zima 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zimní svátky 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zimní sporty 	
➤ Stanoví typické znaky pro jednotlivá roční období	<ul style="list-style-type: none"> • Základní orientace v čase 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Živočichové v zimě 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Živočichové chování lidmi 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Péče o rostliny v domácnosti 	
➤ Popíše lidskou postavu	<ul style="list-style-type: none"> • Naše tělo 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Denní režim 	
➤ Prokáže základní hygienické návyky	<ul style="list-style-type: none"> • Čistota, základní hygienické návyky 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Výživa a vhodné oblečení 	
➤ Pozná příznaky běžných nemocí	<ul style="list-style-type: none"> • Zdraví a nemoc 	
➤ Ví, kdy použít čísla tísňového volání		
	<ul style="list-style-type: none"> • Úraz 	
➤ Zdůvodní jedinečnost života	<ul style="list-style-type: none"> • Pozor na nebezpečí 	
➤ Nabyde povědomí o nutnosti úcty a ochrany lidského života		
	<ul style="list-style-type: none"> • Práce dospělých 	
➤ Zjistí, že hra je určitou formou poznávání	<ul style="list-style-type: none"> • V obchodě 	
➤ Naučí se pohybovat v obchodě a v dopravních prostředcích		
➤ Poznává české mince a bankovky		
➤ Odhadne cenu základních		

potravin		
➤ Popíše pracovní náplň běžných povolání	• Různá povolání	
➤ Určí vhodná místa pro hru a trávení volného času	• Volný čas	• Ochrana člověka za běžných rizik
➤ Uvede příklady vhodného a aktivního trávení volného času	• Práce a zábava	
	• Vliv stravy na zdraví	
	• Denní stravovací a pitný režim	
➤ Sestaví jídelníček podle pravidel zdravé výživy	• Jídelníček	
	• Rozmanitost stravy	
	• Jaro	
➤ Všimá si změn v okolní přírodě a s nimi související lidskou činností	• Jarní práce	
	• Jarní květiny	
➤ Soustředěně pozoruje a popisuje děj	• Klíčení semen	
➤ Provádí pokusy		
	• Velikonoce	
➤ Učí se všimnout si okolí, začíná si tvořit vztah k místu, kde bydlí	• Název obce, její označení	
➤ Navštíví významná místa ve své obci	• Významná místa v obci	
➤ Poznává zásahy člověka do přírody	• Životní prostředí v obci	
➤ Uvědomuje si nutnost správného chování v přírodě	• Ochrana prostředí	
	• Hodiny, měření času	
➤ Chápe stále změny v lidském životě	• Rytmus života – od narození po smrt	
➤ Orientuje se v čase	• Časové vztahy v životě	
➤ Pochopí, že jednotlivé opakující se úseky času jsou vhodné k určitým činnostem	• Léto • Nebezpečí léta • Prázdniny	
➤ Naučí se poznávat běžné zástupce živočichů, rostlin a hub	• Plody léta	
➤ Sestaví jejich seznam, který bude do budoucna obohacovat a rozšiřovat		

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Předmět: Prvouka
Ročník: 2.

Očekávané výstupy	Učivo	Poznámky
➤ Orientuje se v prostorech školy	<ul style="list-style-type: none"> • Jsem školák • Třída ve vyučovací hodině 	
➤ Chápe základní pojmy – důležitost vzdělání, potřebu učit se	<ul style="list-style-type: none"> • Třída o přestávce 	
➤ Buduje si vztah ke škole, třídě, učitelům a spolužákům	<ul style="list-style-type: none"> • Činnosti dětí ve škole 	
➤ Orientuje se v okolí školy, nacvičuje bezpečnou chůzi a správné chování chodce, dokáže třídit dopravní prostředky i značky ➤ Uvede základní ochranné prvky v silniční dopravě v roli chodce ➤ Charakterizuje nebezpečná místa ➤ Uvede příklad využití platební karty ➤ Odhadne celkovou cenu nákupu	<ul style="list-style-type: none"> • Cesta do školy • Bezpečná cesta do školy, dopravní značky, dopravní prostředky, činnost chodce • V obchodě 	
➤ Pozoruje a zapisuje proměny přírody, rozpozná základní podzimní přírodniny	<ul style="list-style-type: none"> • Proměny přírody na podzim • Podzimní rovnodennost, dny se zkracují, kalendář přírody, proměny počasí 	
➤ Pozoruje život živočichů v ročních dobách, poznává je v atlasech a	<ul style="list-style-type: none"> • Živočichové ve volné přírodě • Ptáci, savci, hmyz, stěhovaví ptáci, příprava na zimu, 	

➤ nejznámější dokáže popsat	stavba těla ptáků a čtyřnohých zvířat	
➤ Osvojí si základní druhy zeleniny a ovoce, modeluje ovoce a zeleninu	<ul style="list-style-type: none"> • Zelenina a ovoce, ovocné stromy • Známé druhy rostlin, jejich stavba, práce na zahradě 	
➤ Třídí a popisuje základní rostliny, pozoruje práci na zahradě		
➤ Dokáže pojmenovat a popsat plodiny, pozoruje práci na poli	<ul style="list-style-type: none"> • Zemědělské plodiny • Nejznámější plodiny, jejich popis, význam pro člověka, práce na poli 	
➤ Popíše a určí některé základní druhy, sám pěstuje některý z druhů, navštíví zahradnictví nebo prodejnu	<ul style="list-style-type: none"> • Pokojové rostliny • Okrasné a užitkové, péče o ně, význam pro člověka 	
➤ Vyjmenuje členy rodiny, vypráví o rodinných událostech, o tom, jak pomáhá doma, vysvětlí základní příbuzenské vztahy	<ul style="list-style-type: none"> • Moje rodina • Vztahy v rodině, práva a povinnosti členů rodiny, významné události, společné činnosti a domácí práce 	
➤ Roztřídí zvířata do skupin, vypráví o nich, zná, jak se o ně správně starat	<ul style="list-style-type: none"> • Péče o živočichy v zajetí • Zvířata domácí a volně žijící, správné zacházení 	
➤ Osvojí si a vysvětlí základní pojmy, zná svou adresu, orientuje se ve svém bydlišti, přispívá ke zlepšení prostředí domova	<ul style="list-style-type: none"> • Náš domov • Místo, kde bydlím, bydliště – adresa, dům – byt a jejich členění, okolí bydliště, obec, ve které žiji 	
➤ Pozoruje a popisuje proměny přírody, zapisuje kalendář přírody, vyjmenuje zimní měsíce, třídí roční období podle určitých znaků	<ul style="list-style-type: none"> • Proměny přírody v zimě • Zimní slunovrat, počasí v zimě, krajina v zimě, zimní sporty 	
➤ Pozoruje a porovnává životní projevy živočichů v přírodě	<ul style="list-style-type: none"> • Živočichové v zimě 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Přezimování zvířat, zimní spánek, odlet do teplých krajín 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Využívá různý materiál s touto tematikou, seznámí se s tradicemi, vyrábí předměty s vánoční tematikou 	<ul style="list-style-type: none"> • Vánoce, zvyky a tradice • Zimní svátky, Vánoce, Nový rok 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Určuje a popisuje jednotlivé části těla, využívá encyklopedie, vyhledává různé zajímavosti o člověku 	<ul style="list-style-type: none"> • Člověk • Jednotlivé části těla, lidské smysly 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Třídí a vysvětlí základní pojmy, vypráví vlastní zážitky 	<ul style="list-style-type: none"> • Nemoc a úraz • Základní pojmy, příčiny úrazů, první pomoc, vybavení lékárničky 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Třídí různé druhy potravin, sestaví jídelníček, naučí se prostírat, seznámí se s bezpečnou prací při vaření 	<ul style="list-style-type: none"> • Hygiena a čistota • Základní lidské potřeby, stolování, pitný režim, vitamíny 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vyjmenuje části dne, orientuje se v čase na hodinách, učí se srovnávat časové údaje podle délky trvání 	<ul style="list-style-type: none"> • Lidé a čas, orientace v čase podle hodin • Hodiny, části dne, denní režim, měření času 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vyjmenuje dny, měsíce, zná rok ➤ Orientuje se v kalendáři, učí se psát datum 	<ul style="list-style-type: none"> • Lidé a čas – kalendářní rok • Rok, roční období, měsíce, kalendáře, termíny včera – dnes – zítra 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Objasní si základní pojmy, chápe rozdíl mezi dějem v minulosti, v přítomnosti a v budoucnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Minulost, současnost, budoucnost • Kalendář, datum, letopočet, 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vyjmenuje různé profese, má představu o tom, co která profese představuje, vypravuje jak vhodně trávit volný čas 	<ul style="list-style-type: none"> • Práce a volný čas • Práce, zaměstnání, řemesla, odpočinek, zábava, využití volného času 	

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Chápe důležitost odměny za práci, získává vědomost o zodpovědnosti k výsledku práce ➤ Vysvětlí rozdíl mezi hotovostním a bezhotovostním placením 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pozoruje a zapisuje proměny přírody, zapisuje kalendář přírody, vyjmenuje, co patří k jaru, sleduje práci na zahradě a na poli 	<ul style="list-style-type: none"> • Proměny přírody na jaře • Jarní měsíce, počasí na jaře, příroda, lidové zvyky – Velikonoce 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sleduje přírodu kolem sebe, rozeznává ovocné stromy, popisuje jejich části, pozoruje včely, vytváří pokus klíčení hrachu a pozoruje, co se děje se semenem 	<ul style="list-style-type: none"> • Rostliny na jaře • Ovocné stromy, jejich části, hmyz – opylování, rostliny, klíčení 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Třídí do skupin, popisuje části těla, pozoruje hnízda 	<ul style="list-style-type: none"> • Ptáci a jejich hnízda • Znaky života, základní skupiny – stálí, domácí, stěhovaví, stavba jejich těla 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Třídí podle daných kritérií, sděluje poznatky z vlastního pozorování, kreslí a modeluje domácí zvířata, zná názvy rodičů a mláďat živočichů 	<ul style="list-style-type: none"> • Hospodářská zvířata • Části těla, pojmenování dospělých zvířat a mláďat 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pracuje s atlasem rostlin, vytváří si herbář, třídí rostliny na léčivé, chráněné a jedovaté, vyhledává zajímavosti v encyklopediích 	<ul style="list-style-type: none"> • Na louce • Luční květiny, volně žijící zvířata 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uvědomí si, proč je maminka nejdůležitějším člověkem na světě 	<ul style="list-style-type: none"> • Svátek matek • Významné dny a svátky 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Využívá dosavadních poznatků, pozná a pojmenuje základní rostliny, pozoruje práci na poli 	<ul style="list-style-type: none"> • Na poli • Užitkové rostliny, jejich 	

	význam pro člověka, práce na poli	
➤ Poznává jehličnaté stromy, srovnává s listnatými, poznává známé houby, upozorňuje na nebezpečí jedovatých hub, dodržuje zásady správného chování v lese	<ul style="list-style-type: none"> • V lese a u lesa • Známé druhy rostlin, lesy – jehličnaté stromy, lesní zvěř 	
➤ Osvojí si základní pojmy, pozoruje život v okolí vod, vypráví vlastní zážitky, vyhledává nové poznatky	<ul style="list-style-type: none"> • U vody a ve vodě • Rostliny a živočichové na souši i ve vodě, koupání, rekreace a vodní sporty 	
➤ Pozoruje přírodu v jednotlivých obdobích, třídí podle daných znaků každého období, uvědomuje si zákonitosti v počasí od září do června, podílí se na ochraně přírody příkladným chováním	<ul style="list-style-type: none"> • Proměny přírody v létě • Letní měsíce, počasí, příroda a lidé, prázdniny – čas dovolených 	

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Předmět: Prvouka

Ročník: 3.

Očekávané výstupy	Učivo	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pozoruje a popíše změny v okolí obce ➤ Rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vytváří různými způsoby její estetické hodnoty ➤ Určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu v přírodě ➤ Zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest 	<ul style="list-style-type: none"> • Místo, kde žijeme 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vytváří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi ➤ Vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, rodině, v obci ➤ Rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci ➤ Obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky ➤ Rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy 	<ul style="list-style-type: none"> • Lidé kolem nás 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dodržuje základní činnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Lidé a čas 	

<p>denního režimu a jejich vhodné délky</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Pojmenuje některé kulturní a historické památky, významné události a rodáky 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Určí a roztrídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků ➤ Uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě ➤ Provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek ➤ Objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka ➤ Zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů ➤ Porovnává základní projevy života na konkrétních organismech ➤ Prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy ➤ Zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat ➤ Založí jednoduchý pokus, vyhodnotí a vysvětlí výsledky svého pozorování 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozmanitost neživé a živé přírody, ochrana přírody 	

<ul style="list-style-type: none">➤ Uplatňuje základní hygienické režimové a jiné zdravotně preventivní návyky na základě elementárních znalostí o lidském těle➤ Zhodnotí vhodnost míst pro hru a trávení volného času, uvede možná nebezpečí i způsoby, jak ji čelit➤ Dodržuje zásady bezpečného chování➤ Chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci➤ Uplatňuje základní pravidla účastníků sil. provozu➤ Prokazuje bezpečné způsoby chování a jednání v roli cyklisty➤ Uvede základní ochranné prvky v silniční dopravě v roli cyklisty, cíleně je používá➤ Charakterizuje bezpečné a ohleduplné jednání v prostředcích hromadné přepravy➤ V modelových situacích vyhodnotí nebezpečná místa v silničním provozu a v hromadné dopravě a určuje vhodný způsob bezpečného chování➤ Reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech➤ Využívá znalostí lidského těla k vysvětlení zákl. funkcí jednotlivých orgánových soustav➤ Rozlišuje jednotlivé etapy lidského života➤ Účelně organizuje svůj čas podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob➤ Uplatňuje účelné způsoby chování v modelových situacích simulujících mimořádné události	<ul style="list-style-type: none">• Člověk a jeho zdraví	<ul style="list-style-type: none">• Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí • Dopravní výchova
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek ➤ Uplatňuje základní dovednosti a návyky související s rozvojem zdraví a jeho preventivní ochranou ➤ Ošetří drobná a střední poranění a zajistí lékařskou pomoc ➤ V modelové situaci použije správný způsob komunikace s operátory tísňové linky ➤ Dokáže použít krizovou linku a nezneužívá ji ➤ Uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví ➤ Orientuje se v bezpečných způsobech sex. chování mezi chlapci a dívkami v daném věku 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nastíní hospodaření domácnosti ➤ Získává představu o příjmech a výdajích domácnosti ➤ Vyjmenuje, co se v kterém obchodě koupí ➤ Seznámí se s nárokem na reklamaci 	<ul style="list-style-type: none"> • Hospodaření domácnosti • V obchodě 	

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Předmět: Přírodověda
Ročník: 4.

Očekávané výstupy	Učivo	Poznámky
➤ Popíše základní orgány rostlin, jejich funkce, dokáže uvést příklady přizpůsobení rostlin prostředí	<ul style="list-style-type: none"> Rozmanitost přírody – jedinec, druh, stavba těla, způsob života rostlin 	
➤ Dodržuje základní hygienické zásady, preventivní opatření a uplatňuje zdravý způsob života	<ul style="list-style-type: none"> Ochrana zdraví, nemoc, očkování 	
➤ Rozlišuje kulturní a plané rostliny, léčivky a běžné plevely podle místních podmínek	<ul style="list-style-type: none"> Rostliny kulturní, plané Byliny jednoleté, dvouleté, vytrvalé 	
➤ Uvádí rozdíly mezi výživou zelených rostlin a hub, rozlišuje vybrané druhy jedlých a jedovatých hub	<ul style="list-style-type: none"> Houby – základní stavba, výživa 	
➤ Uplatňuje zásady zdravé výživy, dostatek odpočinku, spánku, tělesného pohybu	<ul style="list-style-type: none"> Člověk a zdraví – režim dne, úrazy, první pomoc 	
➤ Rozezná listnaté a jehličnaté stromy, některé keře	<ul style="list-style-type: none"> Dřeviny – keře 	
➤ Hovoří samostatně o přípravě živočichů a rostlin na zimu	<ul style="list-style-type: none"> Příprava živočichů a rostlin na zimu 	
➤ Zná základní zdroje bílkovin, tuků, sacharidů, vitamínů, uvědomuje si souvislosti mezi vysokou spotřebou tučných, sladkých pokrmů a civilizačními chorobami	<ul style="list-style-type: none"> Člověk a zdraví – základní živiny 	
➤ Provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek,	<ul style="list-style-type: none"> Látky a jejich vlastnosti Voda, vzduch, horniny, 	

určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů	nerosty, půda, magnet	
➤ Pracuje s časovými údaji, popisuje některé změny v přírodě, k nimž dochází v průběhu dne i roku	• Roční období, délka dne	
➤ Vybaví si základní znaky nejznámějších zvířat, vyjádří zákl. rozdíly mezi kočkou a psem	• Domácí zvířata	
➤ Pozoruje život živočichů a rostlin v zimě, vyvozuje závěry z pozorování	• Živočichové a rostliny v zimě	
➤ Uplatňuje zásady zdravé výživy, základní pravidla při stolování, zhodnocuje reklamu z hlediska správné výživy, kontroluje informace na potravinách, připraví zdravé pohoštění	• Člověk a zdraví – zdravá výživa • Zásady, kultura stolování, reklama, nákup, skladování potravin	
➤ Charakterizuje základní ekosystémy, roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě, nazve některé základní práce v zemědělství, lesnictví a vodním hospodářství	• Přírodní společenstva na jaře (les, potok, rybník, zahrada, louka, pole)	
➤ Zjišťuje a vysvětluje propojenost živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody	• Rozmanitost přírodních společenstev (vzájemná závislost organismů a neživé přírody)	
➤ Nachází souvislosti mezi vzhledem přírody a činností člověka, zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě	• Ochrana přírody (vliv člověka)	
➤ Chápe význam dobrého soužití v rodině, využívá elementárních znalostí o lidském těle, uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví, chová se obezřetně při setkání	• Člověk a zdraví – základy rodinné a sexuální výchovy, vztahy mezi lidmi, osobní bezpečí • Zranění	

<p>s neznámými jedinci, reaguje adekvátně na pokyny dospělých, uplatňuje základní pravidla účastníka silničního provozu</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Charakterizuje na příkladech rozdíly mezi drobným, závažným a život ohrožujícím zraněním ➤ V modelové situaci určí život ohrožující zranění 		<ul style="list-style-type: none"> • Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí
--	--	---

Oblast: Člověk a jeho svět

Předmět: Přírodověda

Ročník: 5.

Očekávané výstupy	Učivo	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ➤ popisuje a uvádí příklady 	<ul style="list-style-type: none"> • Neživá příroda (voda, vzduch, světlo a teplo, půda, horniny a nerosty, energetické suroviny) 	
<p>Vysvětluje význam,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ popisuje vztahy a důsledky zákonitostí vesmíru 	<ul style="list-style-type: none"> • Země ve vesmíru • Sluneční soustava, planety, Měsíc • Zkoumání vesmíru 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Samostatně vytváří modelové situace a demonstruje své poznatky s pomocí globusu 	<ul style="list-style-type: none"> • Velikost Země • Otáčení Země 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uvádí příklady jednotlivých druhů v rámci makro i mikro regionů ➤ Zná příčiny jejich přizpůsobování se jednotlivým oblastem ➤ Pozoruje odlišnosti, identifikuje jednotlivé 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozmanitost podmínek života na Zemi • Podnebí, podnebné pásy (stručná charakteristika, fauna, flóra) • Počasí 	

změny		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Charakterizuje jednotlivé znaky života, chápe význam vztahu k prostředí na Zemi 	<ul style="list-style-type: none"> • Člověk • Znaky života • Vztah k prostředí 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozpozná, konkretizuje a nazve znaky jedinců. ➤ Popisuje stavbu těla, funkce povrchu těla ➤ Popisuje fce a důležitost – soustav lidského těla 	<ul style="list-style-type: none"> • Lidský organismus • Tělo ženy – muže – rozdíly • Kůže, kostra, svaly • smysly a nervy • soustava trávicí, dýchací, vylučovací, cévní 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku 	<ul style="list-style-type: none"> • Partnerství, rodičovství, základy sexuální výchovy, rodina a partnerství, reprodukční zdraví, prevence, plánované rodičovství 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Drogová prevence – návykové látky • Závislosti – hrací automaty a počítače 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Popisuje na navržených příkladech ekologické principy využití ➤ Pozoruje okolí, uvádí příklady ochrany přírody a uplatňuje je v běžném životě ➤ Uvede přírodní jevy i jiné situace, které mohou ohrozit lidské zdraví a životy, vymezi vhodný způsob ochrany ➤ V modelových situacích prokáže schopnost vhodně 	<ul style="list-style-type: none"> • Člověk a prostředí – vlivy a ochrana • Člověk a průmysl • Ochrana zdraví 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pracuje s měřítkem mapy ➤ Přiřazuje mapové značky ➤ Pracuje s mapou místní krajiny ➤ Určí polohu obce na mapě ➤ Popíše minulost a současnost obce ➤ Vytvoří turistického průvodce svou obcí ➤ Zná významná místa okresu Praha - východ 	<ul style="list-style-type: none"> • Orientace v krajině • Minulost a současnost obce 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stručně charakterizuje přírodní tvářnost území ČR, orientuje se na vlastivědné mapě ČR, vyjmenuje a popíše státní symboly ČR, používá s porozuměním základní státoprávní pojmy ➤ Jmenuje menšiny v ČR ➤ Popíše povrch ČR podle vlastivědné mapy 	<ul style="list-style-type: none"> • Naše vlast – ČR • ČR – demokratický stát • Obyvatelstvo ČR • Povrch ČR 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stručně charakterizuje tvářnost území ČR, orientuje se na vlastivědné mapě ČR ➤ Podle mapy popíše nejznámější řeky, jezera a vodní nádrže v ČR ➤ Pracuje s mapou podnebí ➤ Vysvětlí rozdíl mezi počasím a podnebím ➤ Pracuje s mapou zemědělství ➤ Jmenuje hospodářská zvířata, která se chovají 	<ul style="list-style-type: none"> • Vodstvo ČR • Počasí a podnebí ČR • Půdy a zemědělství 	

<p>v okolí</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Jmenuje zemědělské plodiny, které se pěstují na polích a v okolí ➤ Vyjmenuje druhy nerostných surovin 	<ul style="list-style-type: none"> • Nerostné bohatství, průmysl 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vyhledává na mapě jednotlivé kraje, určí náš kraj. Jmenuje zvláštnosti jeho přírody, hospodářství a kultury ➤ Pracuje s mapou ➤ Charakterizuje Středočeský kraj ➤ Nastíní aktuální problémy životního prostředí ČR, uvede nejznámější chráněná území přírody ČR ➤ Poukáže na některé změny a problémy na Zemi ➤ Navrhne možnosti zlepšení životního prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> • V našem kraji • Člověk a životní prostředí 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Orientuje se na časové ose ➤ Charakterizuje způsob života v období pravěku ➤ Popíše dobu příchodu Slovanů na naše území – Sámova říše, Velká Morava ➤ Zná a reprodukuje naše nejznámější pověsti ➤ Popíše vývoj českého státu za doby prvních přemyslovských knížat ➤ Popíše znaky románského slohu ➤ Chápe význam Kosmovy kroniky a dalších pramenů 	<ul style="list-style-type: none"> • Jak se měří čas • Naše země v pravěku • Jaký byl středověk • Český stát za Přemyslovců • Románský sloh 	

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Popíše vývoj českého státu za vlády Jana Lucemburského ➤ Popíše vývoj českého státu za vlády Karla IV. ➤ Charakterizuje způsob života ve středověku ➤ Popíše znaky gotického slohu ➤ Popíše dobu a učení Jana Husa ➤ Popíše průběh a dopady husitských válek ➤ Popíše dobu po husitských válkách ➤ Popíše vývoj českého státu za vlády Jiřího z Poděbrad ➤ Popíše vývoj českého státu za vlády Jagellonců ➤ Popíše vývoj českého státu za vlády Rudolfa II. ➤ Popíše průběh a důsledky bitvy na Bílé hoře ➤ Popíše život a dílo J. A. Komenského ➤ Popíše znaky renesance 	<ul style="list-style-type: none"> • Lucemburkové na českém trůně • Jak žili lidé ve středověku • Gotika • V době husitských válek • Jagellonci českými králi • Začíná novověk – Habsburkové na českém trůně • Renesance 	
---	---	--

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Předmět: Vlastivěda
Ročník: 5.

Očekávané výstupy	Učivo	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pracuje a orientuje se na mapě ČR ➤ Stručně charakterizuje vybrané kraje – určí jejich polohu, hlavní sídla, popíše přírodní podmínky ➤ S porozuměním používá pojmy stát, prezident, parlament, vláda, volby, demokracie ➤ Vyjmenuje a popíše státní symboly ➤ Pracuje s mapou ČR ➤ Napíše referát o Praze ➤ Seznámí se s mapou Evropy ➤ Orientuje se na mapě Evropy 	<ul style="list-style-type: none"> • ČR – opakování • Kraje ČR, kraj, v němž žijeme • ČR – demokratický stát • Praha – hlavní město ČR • ČR – součást společenstva hospodářsky vyspělých států 	

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Určí a lokalizuje sousední státy ČR ➤ Popíše polohu sousedních států ČR ➤ Stručně posuzuje přírodní podmínky, hospodářskou a společenskou vyspělost sousedních států ČR ➤ Popíše polohu ČR ve vztahu k Evropě 	<ul style="list-style-type: none"> • Sousední státy ČR 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vyjmenuje a vyhledá na mapě světa jednotlivé světadíly a oceány ➤ Orientuje se na mapě Evropy ➤ Stručně charakterizuje přírodní tvárnost Evropy ➤ S pomocí mapy jmenuje povrch Evropy ➤ Na mapě ukazuje vybrané řeky Evropy ➤ Popíše vztahy mezi lidmi, vyvodí pravidla soužití ➤ Jmenuje a vyhledává významné evropské státy na mapách ➤ Stručně posuzuje přírodní podmínky, hospodářskou vyspělost států EU 	<ul style="list-style-type: none"> • Světadíly a oceány • Evropa – jeden ze světadílů • Základní vztahy mezi lidmi, pravidla soužití • Cestujeme po Evropě • Evropská unie 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Orientuje se na časové přímce ➤ Charakterizuje způsob života na začátku novověku 	<ul style="list-style-type: none"> • Opakování učiva 4. ročníku – historické události naší země od nejstarších dob po nástup novověku • O životě lidí na počátku novověku 	

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Popíše znaky barokního slohu ➤ Popíše vývoj českého státu za Marie Terezie a Josefa II. ➤ Popíše, jak vynálezy na počátku 19. století změnily lidem život – průmyslová revoluce ➤ Popíše předpoklady vzniku, průběh a nejznámější osobnosti NO ➤ Popíše revoluční události roku 1848 a jejich důsledky ➤ Popíše průběh 1. světové války a její důsledky ➤ Popíše vznik ČSR ➤ Popíše život za první republiky ➤ Vypráví o T. G. Masarykovi ➤ Popíše cestu od „Mnichova“ k protektorátu Čechy a Morava ➤ Popíše dobu 2. světové války v kontextu českých dějin ➤ Popíše, jak se žilo za okupace ➤ Popíše období před a po únoru 1948 ➤ Popíše období před a po „Pražském jaru“ ➤ Popíše dobu totality a „Sametovou“ revoluci ➤ Popíše dobu rozpadu 	<ul style="list-style-type: none"> • Baroko • Marie Terezie a Josef II. • Vynálezy mění život lidí • Rok 1848 • První světová válka • Jsme samostatný stát • Druhá světová válka • V naší republice po válce • „Sametová“ revoluce 	
---	---	--

Československa a současnost	• Události posledních let	
-----------------------------	---------------------------	--